

BELÜGYMINISZTERIUM

TÖBBSZINTŰ TERÜLETI KORMÁNYZÁS KONFERENCIA

ÖNKORMÁNYZATI EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ
„ÖNKORMÁNYZATI FEJLESZTÉSEK FIGYELEMMEL
KÍSÉRÉSE II.” KUTATÁSI PROJEKT TÜKRÉBEN
- KUTATÁSI EREDMÉNYEK ÉS JAVASLATOK”

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Előadó: Számadó Róza főosztályvezető, BM ÖKI
Dátum: 2018.11.06.

ÖFFK II. - HÁROM KUTATÁS

Kutatás I.

Horizontális és vertikális együttműködési és koordinációs mechanizmus kiterjesztését megalapozó kutatás

Kutatás II.

Helyi településfejlesztési fókuszú közszolgáltatások inkluzív faktorainak azonosítását célzó kutatás

Kutatás III.

Önkormányzatok információfeldolgozási képességeit, szükségleteit és a továbblépés lehetőségeit feltáró kutatás

Horizontális cél:

- a szolgáltató önkormányzati szemlélet kialakítása és ennek szellemében a „Szolgáltató Önkormányzat Díj” alapítása, a díj szakmai háttérének megalapozása

A KUTATÁS INDOKOLTSÁGA ÉS CÉLJA

Indokoltsága

- A helyi önkormányzatok működésére és feladatrendszerére vonatkozó szabályok megváltozása.
- Helyi önkormányzatok problémái, amelyek a nem elégséges koordinációból fakadnak és/vagy az együttműködés révén ezek csökkenthetőek.

Célja

- A helyi önkormányzatok lehetséges együttműködési formáinak feltárása.
- A koordinációs problémák azonosítása.
- Az eltérő típusú települések együttműködési gyakorlatának vizsgálata a problémák és fejlesztési lehetőségek azonosítása érdekében.

A MAGYARORSZÁGI ÖNKORMÁNYZATI MODELL RENDSZERSZINTŰ KIHÍVÁSAI

- „Egy település egy önkormányzat” - elv
- 3154 települési önkormányzat
- 19 megyei önkormányzat

Fragmentált
önkormányzati
rendszer 1990 -

Megújult
önkormányzati
rendszer 2012
után

- Önkormányzati hatáskörök csökkenése 2012 után
- Állami hatáskörök kiszélesedése 2012 után
- Új kötelező önkormányzati társulási modell (ún. közös önkormányzati hivatalok)

- A települések kb. 90%-nak lakossága alatta marad az 5000 főnek.
- Jelentős területi-térségi különbségek a településszerkezetben

Jelentős
területi
különbségek

Sok esetben
gyenge
személyi és
intézményi
koordinációs
attitűdök

- Erősíteni szükséges a koordinációs attitűdöket az önkormányzatok szintjén

VERTIKÁLIS ÉS HORIZONTÁLIS ÖNKORMÁNYZATI KOORDINÁCIÓK

Vertikális önkormányzati koordináció és együttműködési mechanizmusok

Önkormányzati koordinációs mechanizmusokon azoknak a tudatos cselekvéseknek, tevékenységeknek, folyamatoknak, struktúráknak, szokásoknak a láncolatát értjük, amelyek az önkormányzatok összehangoltabb működését segítik elő.

Horizontális önkormányzati koordináció és együttműködési mechanizmusok

A KUTATÁS EMPÍRIÁN TÚLI ELEMEI

Szervezeti tanulás

- Aktuális nemzetközi szakirodalom beépítése.
- Az elmúlt évtized kurrens nemzetközi történései (önkormányzati reformok; vertikális és horizontális koordinációk).

Nemzetközi tapasztalatok

- A szervezeti tanulás tudományos eredményeinek beépítése és szintézise a kutatás eredményeivel.
- Az alkalmazott módszertan tudományos támogatása.

- Az önkormányzatok közötti koordinációt tartalmazó, előíró hazai jogszabályi helyek rendszerezése.
- A koordináció ágazati szakpolitikai hátterének bemutatása.

Jogszabályi áttekintés

KOMPLEX KUTATÁSI TERV

KVANTITATÍV ELEMZÉS

Kvantitatív önkormányzati tipológia

On-line kérdőív (2520)

Együttműködés lehetséges területeinek mérése

Önkormányzatok közszolgáltatási kapacitása és együttműködés hajlandósága

Központi adatforrások: KSH / TEIR, MÁK, NAV, BM ÖGF, palyazat.gov.hu, LEADER-adatbázis)

Lakossági kérdőív (1810)

(1) közszolgáltatásokkal való elégedettség mérése
(2) a közös intézményfenntartással kapcsolatos elégedettség mérése

KVALITATÍV ELEMZÉS

Önkormányzati együttműködések mintázatainak vizsgálata

Dokumentumelemzés

Az önkormányzati koordináció szabályozásának, területeinek, hátterének feltárása

Megyei rendezvényeken készített dokumentumok elemzése >> megyei és települési önkormányzatok közötti koordináció

egy-egy önkormányzati feladatok horizontális és vertikális koordinációjának feltárása a megyékben (9 rendezvény sorozat)

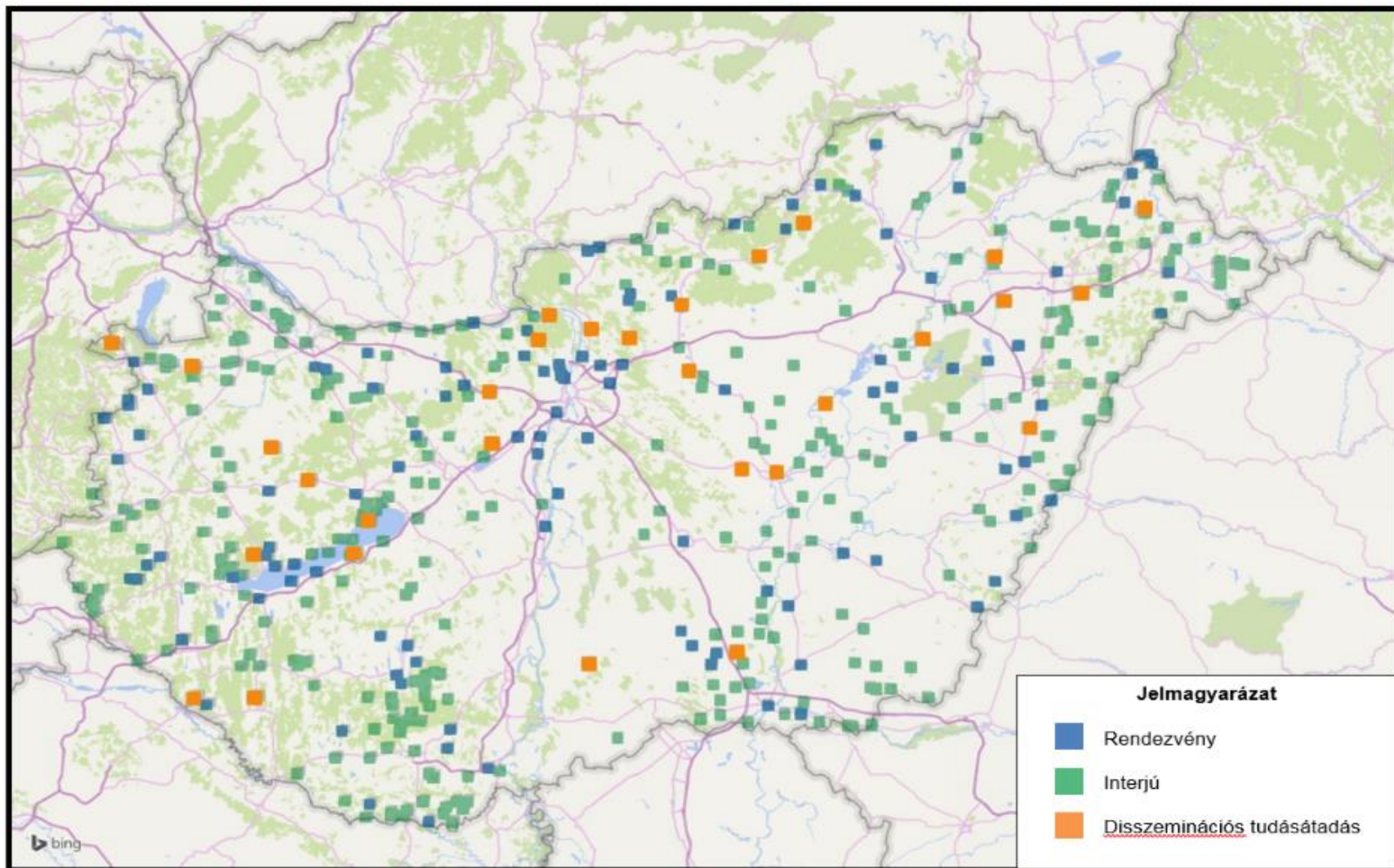

Szakértői interjúk (80 db)

- 1) önkormányzati érdekképviselői szervek képviselőivel
- (2) önkormányzatok vezetőivel

Önkormányzati együttműködést gátló és ösztönző tényezők feltárása.

AZ ÖFFK II. PROJEKT SORÁN LEZAJLOTT RENDEZVÉNYEK, INTERJÚK ÉS DISSZEMINÁCIÓS TUDÁSÁTADÁSOK

A TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZATOK KÖZÖTTI KOORDINÁCIÓK TÍPUSAI

Közös önkormányzati hivatalok

- 738 közös hivatal, 2633 érintett település (a települések 83,5 százaléka)

Közüzemi szolgáltatások ellátása

- Víziközmű-szolgáltatással összefüggő és hulladékgazdálkodási feladatokat ellátó társulások

Humánszolgáltatások ellátása

- Mikro-társulások (óvodai nevelés, szociális ellátás, gyermekjóléti és családsegítő feladat stb.)
- Pályázat: Gyerekesély Program

Területfejlesztésre és a gazdasági környezet fejlesztésére létrejött együttműködések

- Társulások (DE! egyesületek is)

LEADER Helyi Akciócsoportok

- 3154 településből 3020 tagja

Más típusú együttműködések

- Önkormányzati érdekképviselői szövetségek
- Testvértelepülési kapcsolatok
- Nem formalizált együttműködések
- Egyesületi formában történő együttműködések

HORIZONTÁLIS ÖNKORMÁNYZATI KOORDINÁCIÓK

KÖZVETLEN KUTATÁSI TAPASZTALATOK I.

Közös önkormányzati hivatalok

- 1000 fő alatti települések tapasztalatai: a koordináció jobbára problémamentes értékelése >> oka: az Ötv. időszakában (1990-2012) is már körjegyzőséghez tartozott az önkormányzat, illetve gyakran már a rendszerváltás előttről is van intézményi tapasztalata - a községi közös tanácsok / városkörnyéki igazgatás.
- 1000 - 2000 fő közötti településeken: 2012-ig nem volt meghatározó a közös hivatali feladatellátás – az önkormányzatok vezetői inkább az önkormányzati önállóság korlátozásaként élték meg a közös hivatali együttműködést, illetve működési nehézségekről panaszkodtak.
- 2001 – 20000 fő közötti települések: a közös hivatal székhely települései, az önkormányzati vezetők inkább pozitívan értékelték a közös hivatal működését.

Közüzemi szolgáltatások ellátása

- Pályázati források lehívása a fő motiváció.
- Nagyszámú, földrajzilag nagyobb területet lefedő együttműködések.
- 2012 után több ágazatban megindult a feladatok centralizációja >> a szabályozó környezet, ami a leginkább kihat az együttműködésekre.

KÖZVETLEN KUTATÁSI TAPASZTALATOK II.

Humánszolgáltatások ellátása

- Az önkormányzati feladatok és hatáskörök szűkülése az önkormányzati együttműködés területeit – ugyanakkor a társulási hajlandóságot is - korlátozza.
- A közepes méretű, jobb intézményi infrastruktúrával rendelkező települések önkormányzatai csak akkor részesítik előnyben a szélesebb körű társulási együttműködési formát, ha ezek mellé a központi költségvetés – pénzügyi ösztönzőket - plusz finanszírozást biztosít.
- Többségében kis vagy közepes méretű, rossz vagy mérsékelt intézményi kapacitással rendelkező önkormányzatok működnek együtt, melyek önállóan nem lennének képesek egyes közszolgáltatások biztosítására.
- A társulás nagysága befolyásolja az együttműködés sikerességét.
- Az önkormányzati társulás konfliktusoktól mentes, eredményes működését segíti, ha hasonló települési jellemzőkkel bíró önkormányzatok az együttműködő tagtelepülések.
- Megfigyelhető a kisebb, hátrányosabb helyzetben lévő települések iránt érzett „szolidaritás” a nagyobb, jobb helyzetű települések önkormányzatai részéről.
- A települési önkormányzatok között az együttműködés hagyománya nagyértékben hozzájárulhat az együttműködés sikerességéhez.

KÖZVETLEN KUTATÁSI TAPASZTALATOK III.

Területfejlesztésre és a gazdasági környezet fejlesztésére létrejött együttműködések

- Nem kizárólagosan erre a célra jönnek létre (jellemzően humánszolgáltatások is).
- A társulás létrehozását olykor inkább az ösztönző költségvetési támogatások motiválták, semmint az önkormányzatok területfejlesztéssel kapcsolatos valós szükséglete.
- A társulás működtetésének a célja túlnyomón a pályázati lehetőségek kihasználása, a közös forráslehívás.

LEADER Helyi Akciócsoportok

- LEADER pályázatok keretében lehívható források mértéke az ötödére csökkent a korábbi időszakhoz képest.
- A települési önkormányzatok részéről csökkent az érdeklődés és aktivitás az együttműködés fenntartása iránt.
- A hátrányos helyzetű települések, mivel alacsonyabb mértékű támogatásban részesülnek, még inkább leszakadhatnak.

Más típusú együttműködések

- Részletes vizsgálatukra jelen kutatásban nem került sor.

AZ EGYÜTTMŰKÖDÉSEK VIZSGÁLATI TAPASZTALATAI I.

**Kistelepülések
2000 fő alatti lakosság**

SWOT-ANALÍZIS

[ERŐSSÉGEK – GYENGESÉGEK – LEHETŐSÉGEK – VESZÉLYEK]

Az együttműködést erősítő tényezők

- Önkormányzati működés fenntartása.
- Kötelező feladatellátás hatékonyabb megszervezése.
- Közös pályázás révén források lehívása.
- A hasonló méretű települések önkormányzatai hasonló problémákkal küzdenek, így közös megoldásokat találhatnak.
- Információmegosztás, tapasztalatok cseréje, kölcsönös tanulás.
- Magasabb minőségű szolgáltatásokhoz tudnak hozzájutni a lakosok, mint amit az önkormányzat önállóan biztosítani tudna (ha egyáltalán).

Az együttműködések kiterjesztését támogató tényezők

- A kistelepüléseken van az önkormányzati /települések közötti együttműködéseknek egy történelmi hagyománya. A települési önkormányzatok kultúrájában benne van az együttműködés.
- Új feladatok önkormányzatokhoz telepítésével (pl. közmunkaprogramok szervezése) új területeken működhetnek együtt a települések.
- Az együttműködéshez kötött pénzügyi ösztönzők hatékony eszközei az együttműködési hajlandóság javításának.

Az együttműködést gyengítő tényezők

- Gyakran annyira szűkösek az erőforrások, hogy az együttműködésekben való részvétel is problémát jelent.
- A társulások keretében ellátott feladatok után járó ösztönző támogatások megszűnésével a kistelepülések vezetői demotiválttá váltak. Több együttműködés megszűnt.

Az együttműködést veszélyeztető tényezők

- Az erősödő központosítás, kormányzati beavatkozás miatt a kistelepülések vezetői félnek az autonómiájuk elvesztésétől. Az együttműködésben is az önállóság korlátozását látják.
- Az önkormányzati feladatok centralizálásával szűkül az együttműködés lehetősége. Több együttműködés emiatt szűnt meg.
- A kistelepülések lakosai inkább elzárkóznak a településeken átnyúló közszolgáltatásoktól. Nem szívesen utaznak másik településre a közszolgáltatásokért.

AZ EGYÜTTMŰKÖDÉSEK VIZSGÁLATI TAPASZTALATAI II.

**Közepes méretű
települések
2001 – 20.000 fős
lakosság**

SWOT-ANALÍZIS

[ERŐSSÉGEK – GYENGESÉGEK – LEHETŐSÉGEK – VESZÉLYEK]

Az együttműködést erősítő tényezők

- Közös pályázás révén források lehívása.
- Az önkormányzati feladatok és közszolgáltatások ellátása terén növelhető a gazdaságosság és a költséghatékonyság.
- A közfeladatok hatékonyabb megszervezése. A közszolgáltatási intézmények kapacitás kihasználtságának biztosítása.
- A közepes méretű települések vezető szolidaritást éreznek a környező kisebb települések iránt.

Az együttműködést gyengítő tényezők

- Ilyen méretű települések között már megfigyelhető egy rivalizálás. A térségben vagy éppen a társulásban betöltött központi szerepért folyó küzdelem miatt gyakoriak a konfliktusok.

Az együttműködések kiterjesztésének lehetőségei

- A közepes méretű települések lakosai inkább nyitottak a környező településekkel való együttműködésre.
- A polgármesterek és önkormányzati vezetők között jobb, közvetlenebb a személyes kapcsolat, ami a szorosabb együttműködésnek is alapja lehet.
- A turisztikai fejlesztések és a közös térségi fejlesztések terén további együttműködésekben látják a leginkább a lehetőséget a települési vezetők.

Az együttműködést veszélyeztető tényezők

- A gazdagabb közepes méretű települések már rendelkeznek olyan fejlettségű közszolgáltató intézményhálózattal és erőforrással, hogy akár függetleníteni tudják magukat a környező településektől.
- Az együttműködéssel (közös pályázással és a közös beruházások koordinálásával) járó túlzott adminisztráció és bürokratikus teher miatt inkább dönthetnek úgy az önkormányzati vezetők, hogy önállóan oldják meg a feladatot.

AZ EGYÜTTMŰKÖDÉSEK VIZSGÁLATI TAPASZTALATAI III.

Nagyméretű települések 20.000 fő feletti lakosság

SWOT-ANALÍZIS

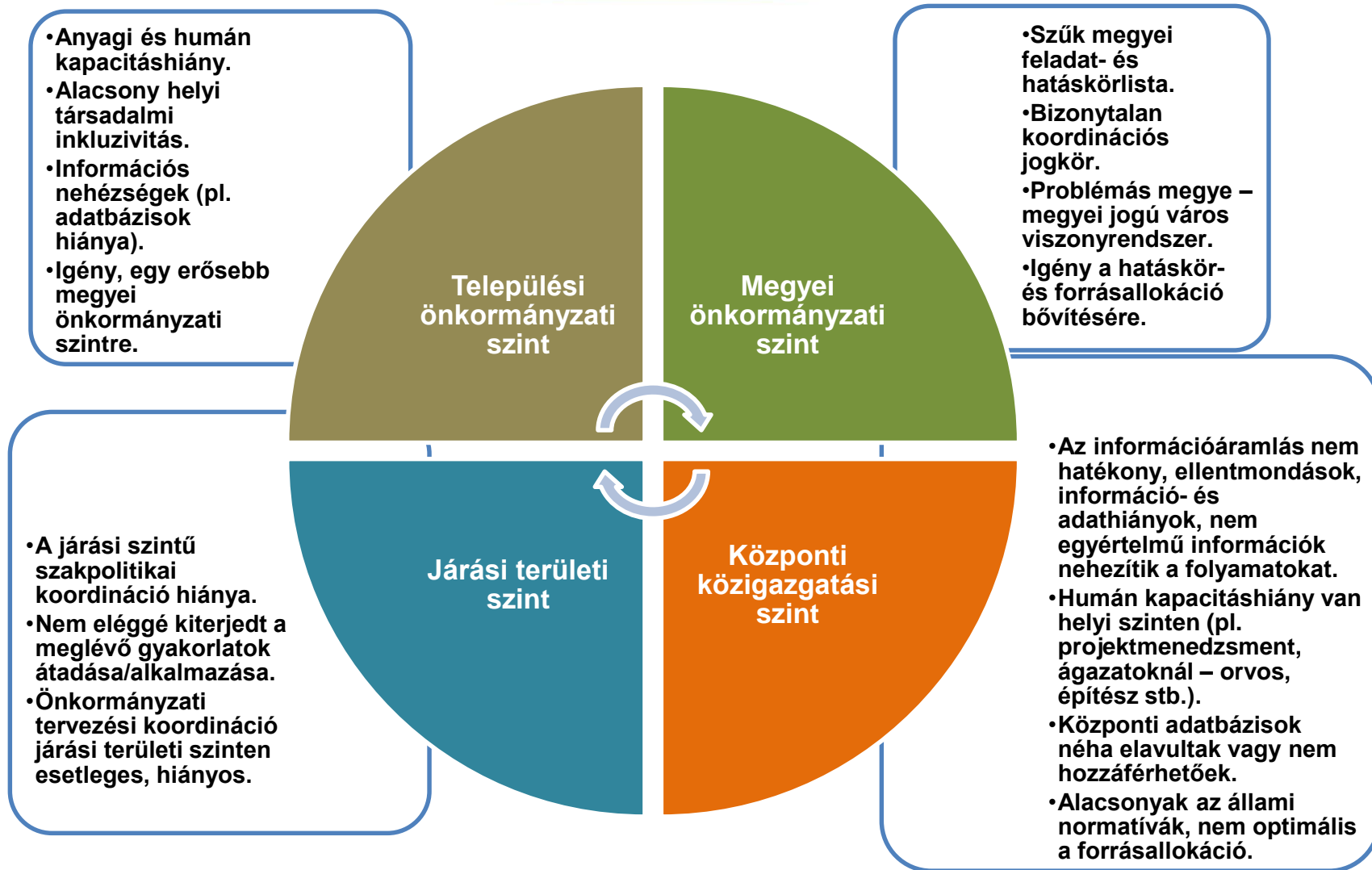
[ERŐSSÉGEK – GYENGESÉGEK – LEHETŐSÉGEK – VESZÉLYEK]

Az együttműködést erősítő tényezők	Az együttműködést gyengítő tényezők
<ul style="list-style-type: none">- Az önkormányzati feladatok és közszolgáltatások ellátása terén növelhető a gazdaságosság és a költséghatékonyság.- A nagyméretű települések vezetői szolidaritást éreznek a környező kisebb települések iránt.	<ul style="list-style-type: none">- Ilyen méretű települések között már megfigyelhető egy rivalizálás. A térségben vagy éppen a társulásban betöltött központi szerepért folyó küzdelem miatt gyakoriak a konfliktusok.
Az együttműködések kiterjesztésének lehetőségei	Az együttműködést veszélyeztető tényezők
<ul style="list-style-type: none">- A nagyobb méretű települések önkormányzatai (az online felmérés szerint) nyitottak a környező településekkel való együttműködésre.	<ul style="list-style-type: none">- A nagyméretű települések már rendelkeznek olyan fejlettségű közszolgáltató intézményhálózattal és erőforrással, hogy inkább függetlenítik magukat a környező településektől.- A jelenlegi pályázatok preferálják a nagy településeket, akik önállóan is pályázati forrásokra jogosultak lehetnek beruházások, fejlesztések megvalósítására.

VERTIKÁLIS ÖNKORMÁNYZATI KOORDINÁCIÓK

NEHÉZSÉGEK A VERTIKÁLIS ÖNKORMÁNYZATI KOORDINÁCIÓS TERÜLETEN

Vertikális koordináció - javaslatok

- A hatékonyabb és ésszerűbb forrásallokáció érdekében megyei szintű fejlesztéspolitikai koordináció fenntartása;
- A települési önkormányzatok és a központi közigazgatás között (információgyűjtés, adatszolgáltatási folyamatok, regionális/térségi tervezés) gördülékenyebb információcsere érdekében a megyék koordinációs szerepének megerősítése;
- Megyei szintű társulási tanácsadás és tevékenységkoordináció megvalósítása;
- Megyei önkormányzatoknál térségi társulási tanácsadási szolgáltatás működtetése;
- Megyei önkormányzatoknál térségi társulási tanácsadási szolgáltatás működtetése és a társulások tevékenységének koordinációja.

Horizontális koordináció - javaslatok

- A települési önkormányzatok együttműködéseinek rendszeres áttekintése, ehhez útmutató biztosítása az önkormányzatok számára;
- Megyei vagy járási szakértői kataszter létrehozása;
- Választott önkormányzati tisztségviselők és önkormányzati köztisztviselők továbbképzése.

A KUTATÁS EREDMÉNYEI

A KUTATÁS EREDMÉNYÉNEK TEKINTHETŐ, HOGY

- Az elemzés eredményeire alapozva **pontosabb és teljesebb képet, áttekintést kaptunk az önkormányzati együttműködések formáiról;**
- A kutatás rávilágított arra, hogy **az önkormányzatok nem tekinthetők homogén sokaságnak,** amikor az önkormányzati együttműködési aktivitásról, hajlandóságról, vagy az együttműködés mintázatairól van szó. Azaz **eltérő típusú települések önkormányzatainak más-más formában és eltérő területeken lehet célszerű kooperálnia, és ezt a kooperációt is más ösztönzőkkel lehet támogatni, elősegíteni.**
- Emellett a kutatás olyan **adatbázisokat és adatokat hozott létre,** amelyek későbbi (mélyebb) elemzése akár további kérdések megválaszolását is elősegítheti, illetve támogathatja a helyi vagy központi döntéshozókat a tényalapú, megalapozott közpolitika alkotásban, stratégiák kidolgozásában.
- A kutatás továbbá **számos olyan feltételezést, felvetést is megfogalmazott** kutatási eredményekre támaszkodva, amelyek megalapozott vizsgálatára e kutatás keretében, a meglévő adatok alapján nem volt mód, de **további elemzések, vizsgálatok tárgyát képezhetik.**

A PROJEKTTEVÉKENYSÉGEK EREDMÉNYEI CÉLCSOPORTONKÉNT

Eredménytermék	Megjelent (Igen/Nem)	Célcsoport	Milyen célt kíván elérni
Kutatási jelentés	Igen	Tudományos szegmens	Az önkormányzatokat érintő problémák és nehézségek azonosítása, jó gyakorlatok feltárása
Ajánlások	Igen	Központi közigazgatás, önkormányzatok	Önkormányzatok sikeres működéséhez, fejlődéséhez hozzájáruló módszertanok, jó gyakorlatok bemutatása
Hatásvizsgálati tanulmány	Nem nyilvános	Belső felhasználásra készült dokumentum-	A Módszertani kiadványban bemutatott koordinációs mechanizmus hatásvizsgálata.
Útmutató	Nem	Önkormányzatok	Tanácsadás az önkormányzatok számára az adott szakterületekre vonatkozóan
Hatásvizsgálati felmérés	Nem nyilvános	Belső felhasználásra készülő dokumentum	Ajánlások hatásainak felmérése, kutatási program ex-ante vizsgálata (jogalkotási folyamatok, területi és környezeti hatások feltárása), a Kormányjelentés megalapozása.
Módszertani kiadvány	Nem	Önkormányzatok	Tanácsok, eszközök nyújtása az önkormányzatoknak a koordinációs mechanizmusok javítása, valamint a rendezvényszervezés sikeressége érdekében
Kormányjelentés	Nem	Kormány, központi közigazgatás	Kutatás eredményeinek összegzése, majd a Kormányzat részére történő felterjesztése
Összegző tanulmány	Nem	Önkormányzati szakemberek	A kutatások eredményeinek szintetizálása
Önkormányzati tudástranszfer megalapozó tanulmány	Nem nyilvános	Belső felhasználásra készülő dokumentum	Az önkormányzati tudástranszfer rendszerének kidolgozása

TOVÁBBI INFORMÁCIÓK AZ ÖFFK II. PROJEKT EREDMÉNYEIRŐL

- Rendezvényeinken
- Sajtóban
- Interneten: <http://bm-oki.hu>
- Eredménytermékeink az ÖFFK II. aloldalon a „Dokumentumtár” menüpont alatt érhetők el

Belügyminisztérium Önkormányzati Koordinációs Iroda

 Belépés

Önkormányzati Koordinációs Iroda

Nyitóoldal

ÖFFK II.

IKIR

HVK

LIFE

Kapcsolat

Fórum

Tisztelt Látogató!

Köszöntöm Önt a Belügyminisztérium önkormányzati feladatellátást segítő uniós projektjeihez kapcsolódóan létrehozott honlapon. Az európai uniós források társfinanszírozásával megvalósuló, önkormányzati tématerületet érintő minisztériumi pályázatok tekintetében szakmai megvalósítói feladatokat az Önkormányzati Államtitkárság Önkormányzati Helyettes Államtitkárság Önkormányzati Koordinációs Irodája lát el, az Iroda munkatársai jelenleg az **alábbi négy projekten** dolgoznak.

2015. október 1-én kezdődött meg a KÖFOP-2.3.4-VEKOP-15-2016-00002 azonosítószámú, „Önkormányzati fejlesztések figyelemmel kísérése II.” (ÖFFK II.) elnevezésű kiemelt projekt. Az **ÖFFK II. projekt** alapvetően az önkormányzatok hatékony működésének előmozdításához és fenntarthatóságának növeléséhez kíván hozzájárulni. A projekt során az önkormányzati működést érintő három kutatást valósítottunk meg, melyek eredményeként az önkormányzati működést segítő módszertani anyagok és útmutatók kerülhetnek kidolgozásra.

A kedvezményezett neve: Belügyminisztérium
A projekt címe: Önkormányzati Fejlesztések Figyelemmel Kísérése II.
A szerződött támogatás összege: 1 200 000 000 Ft
A támogatás mértéke (%-ban): 100 %
A projekt megkezdésének dátuma: 2015.10.01.
A projekt tervezett befejezési dátuma: 2018. 12. 31.
A projekt azonosító száma: KÖFOP-2.3.4-VEKOP-15-2016-00002

LIFE

A kedvezményezett neve: Belügyminisztérium
A projekt címe: Az önkormányzatok integrációs és koordinátori szerepe az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásban
A szerződött támogatás összege: 478 285 600 Ft

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE